

Lisa 3: Ainevaldkond „Kunstiained“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda „Kunstiained“ kuuluvad järgnevad õppeained:

- [Kunst](#), mida õpitakse 1.-8. klassini
- [Muusika](#), mida õpetatakse 1.-9. klassini

Õppeainete arvestuslikud nädalatunnid klassiasimeti on välja toodud Viimsi Kooli õppekavas punktis 3.1.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav looming ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt.

Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:

- kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Tõlgendamise puhul on alati võimalik lähtuda erinevatest vaatepunktidest ja ootustest. Isiklik kogemus kasvatab kogemuse tähenduslikkust õpilase jaoks. Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust;
- kunstid toetavad mitmekülgset loovust. Kunsti ja muusika õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni. Kunstidega tegelemine põhikoolis toetab õpilooovust (uudsed tähenduslikud kogemused ja nende

mõtestamine, uurimis- ja refleksioonioskused) ning argiloovust (fantaasia, maailma uudne mõtestamine enda jaoks, uudne toimimisviis igapäevaelus);

- kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu. Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ja tähenduse leidmist maailmas, suurendab maailmaga seotuse tunnet ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole. Kunstiainetel on tähtis osa muutuvates oludes isiklikku ja ühiskondlikku heaolusse panustava inimese kujundamisel;
- kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega. Kunstitegevustes toetatakse sügavama kognitiivse võimekuse kujunemist. Õppimine (sh musitseerimine ja visuaalkunst, kuid ka performatiivsete kunstide loomine) on sügavam, kui see toimub terviklikult nii keha kui ka vaimu ja eri meelte koostöös;
- kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivseid oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

Valdkonnasisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktidel. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

- teose, autori ja loomingu määratlus;
- esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika;
- ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film);
- nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused (video ja performance, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms).

1.4. Võimalusi valdkonnaülesteks lõiminguteks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaks õppijaiks ning loovaks ja kriitiliselt mõtlevaks ühiskonnaliikmeiks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest.

Õpet kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava üldpädevustest, Viimsi Kooli väärtustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja õppekavas

sätetatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning läbivate teemade ja lõimingu rakendamise põhimõtetest.

Põhikoolis õpet kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures:

- arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpi- ja eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes;
- võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas, kunsti ja muusika uusimaid käsitlusi, rakendatakse didaktika nüüdisaegseid käsitlusi;
- taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- võimaldatakse õpet nii iseseisvalt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi ning suunatakse tegema valikuid;
- kaasatakse õpilasi õppe kavandamisse, võetakse aega eesmärkide ja taotletavate õpitulemuste saavutamise viiside ja hindamiskriteeriumide läbiarutamiseks ning refleksiooniks;
- kavandatakse piisavalt aega terviklike õppeühikute, mitmeid osaoskusi arendavate ning õppijate jaoks tähenduslike tulemusteni viivate õppeülesannete täitmiseks;
- rakendatakse uurivat õpet, kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi;
- rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass, virtuaalkeskond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm;
- võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik; seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

1.6. Hindamine

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, kunsti ja muusika ainekavas esitatud õpitulemused ning Viimsi Kooli kehtestatud hindamisjuhised. Hindamise nõuded ja korraldus, sh mitterunbrilise hindamise kasutus ja kooliõppekava väliselt, sh mitteformaalhariduses omandatud teadmiste ja oskuste arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.

Hindamise käigus saavad õpilased mitmekülgset tagasisidet oma töökultuuri ja töö ning individuaalse arengu kohta, millega toetatakse nende kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaks õppijaks. Hindamisega luuakse õpilastele võimalusi õppe vältel oma edusamme esile tuua, julgustades neid enda tugevaid külgi kasutama ja uusi oskusi arendama. Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks ning selle aktseptsimiseks. Õpetaja saab hindamise kaudu teavet oma õpetamise tulemuslikkuse kohta ning sisendit nii õppe kui ka iseenda pädevuste arendamiseks. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane nii oma tööd hindama kui ka kaasõpilastele tagasisidet andma.

Õpilasele on õppeühiku (õppetegevuste kogum, mis on suunatud samade õpitulemuste saavutamisele) alguses teada, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamiskriteeriumid.

Õpilast suunatakse õppe käigus oma õppimist ja seatud eesmärkide saavutamist analüüsima ning reflekteerima.

Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse tagasisidet üldpädevuste arengu ning väärtushoiakute ja -hinnangute kujunemise kohta. Hoiakute kujunemise kohta antakse tagasisidet suunavate ja toetavate sõnaliste hinnangutega. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid pööratakse tähelepanu ka õpilase keelekasutusele, sh kunsti- ja muusikaterminite õigele kasutusele ning õigekirjale, mida arvestatakse hindamisel ülesande eesmärgi ja kokkulepitud hindamiskriteeriumide põhjal.

Hindamisel lähtutakse õppimisele seatud eesmärgist ja hinnatakse seda, mida on õpetatud, rakendades nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnatena. Diagnostiliselt hinnates selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärtusaamad ning eriomased õpiraskused, et kavandada edasist õppimist ja õpetamist.

Erineva keerukusastmega teadmiste, oskuste ja hoiakute hindamise võimaldamiseks kasutatakse mitmekesiseid hindamisviise ja -vorme. Hindamisvahendi ja -viisi valik sõltub seatud õppe-eesmärkidest ning eeldatavast õpitulemusest.

Kunstiainete valdkonnapädevuse omandamisel on õppe jooksul oluline roll kujundaval hindamisel, mis toetab õpilase eneseusku ja innustab teda oma võimeid arendama. Kujundava hindamise kaudu saab õpilane temale arusaadaval viisil esitatud suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kujundava hindamise rakendamist toetab õppeolukorras tehtud tööde õpilasepoolne dokumenteerimine näiteks kavandite, jooniste, õpimapi, blogina vms.

Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist. Õpitulemuste saavutamise toetamise kõrval keskendutakse kujundava hindamise vältel järgmistele aspektidele:

- loovuse arengu toetamine (probleemide märkamine, mõtete voolavus ja paindlikkus, originaalsus, probleemilahendamise oskused, refleksioon);
- huvi ja nii õppest kui ka kunsti- ja kultuurielust aktiivse osavõtu toetamine;
- isikliku sideme loomine ainega ja isikupärase väljenduslaadi otsimine;
- sallivuse areng ja silmaringi avardamine.

Viimsi Kooli õppekavas kehtestatud hindamisjuhiste järgi võib arvestada tunnist osavõtu aktiivsust ja tunnivälisest muusikategevusest (nt osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinimine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil). Kokkuvõtvalt hinnatakse üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, lähtudes õppest kui tervikust ja taotletavatest õpitulemustest, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib olla sõltuvalt töö mahust erinev kaal. Hindamiskriteeriumid loob õpetaja õpilasi kaasates kooli kehtestatud hindamisjuhiste põhjal.

1.7. Õppekeskkond

Õppekeskkonna kujundamisel lähtutakse riikliku õppekava alusväärtustest ning luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Kunstiainete pädevuse kujunemise eeldus on õppimist, loovust ning eneseväljendust toetav sotsiaal-emotsionaalne, vaimne ja füüsiline õppekeskkond, mis peab soodustama õpilase iseseisvust, olema kaasav, piisavalt struktureeritud ning eakohane, mis on loovuse ja originaalsuse arendamisel ning avaldumisel oluline. Nii füüsiline kui ka vaimne keskkond peab vastama õpilaste võimetele. Eriti tähtis on arvestada psühholoogilisi baasvajadusi.

Kunstid on muutuvad, vastuolusid tekitavad ning väärtuste ja kokkulepete piire kompavad. Seetõttu on eriti tähtis tagada turvaline vaimne keskkond, mille kujundamisele aitavad kaasa hinnanguvabad arutelud ja õpetaja pädevus tulla toime väärtuskonfliktidega.

Kunstiainete õppimise füüsilise õppekeskkonna tagab kool, võimaldades õpet ruumis, mis on varustatud kvaliteetsete, õpilastele kokkulepitud korras kättesaadavate töövahendite ja materjalidega vabaks kasutamiseks, et toetada valikute tegemise oskust ja loovat eneseväljendust. Õpe toimub ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

Kunsti õpetamiseks on vaja:

- iseseisvaks ja rühmatööks vajalikku pinda eri formaadis tööde, ka suure formaadiga tööde tegemiseks;
- 500-luksise päevavalgusspektriga valgustust tööpinnal ning käte ja töövahendite puhastamise võimalust;
- reguleeritava kõrgusega molberteid või laudu koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalust;
- kunstiraamatuid, ajakirju ja teatmeteoseid;
- videoprojektori, foto- ja videokaamerate, arvutite, skanneri ja printeri kasutamise võimalust ning internetiühendust.

Muusika õpetamiseks on vaja:

- muusikategevusteks (sh rühmatööks ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi;
- mitmesuguseid vahendeid: klaver, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel;
- musitseerimiseks vajalikke pille: Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või väikekanded, akustilised kitarrid, ukuleled vm;
- tehnovahendeid kontakt- ja digiõppe korraldamiseks: fono- ja videoteek, kohased voogedastusplatvormid; salvestatud muusika esitamise vahendid (muusikakeskus hifi, arvuti + kõlarid); muusika õppimiseks ja loomiseks sobivad rakendused (äpid), nt noodistusprogramm, salvestusprogramm jt; videoprojektor.

2. Ainekavad

2.1. Kunst

Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Õppeaine lähtealused on:

- maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur sisaldab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ja plaanimata visuaalseid märke ning kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia, muruplatsi niitmine ja sissetallatud teerada, aja jooksul kujunenud kodusisustus jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud 6 suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ja edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega ning majanduse toimimise ja majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;
- kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda ka proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ja ühiskondlike kokkulepete piire kompava ning nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ka katsetada erinevaid ettekujutusi ja võimalikkusi;

- õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutuvast mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja õpikeskkonna loomist. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ja mõtestatustes olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloommega, uute avastustega kunstiajaloos, seniste väärtuste ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlustele tuginedes. Valdkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, esteetiline, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne);
- kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguline ja otsinguline tee, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine, motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused. Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale tähtis tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes oluline, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgsest käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel. Kunsti osaoskused on:

- väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
- plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
- loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
- refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

Õpitulemuste sõnastamise puhul on arvestatud, et õpetaja saaks koostöös õpilastega ise otsustada, mis õppeülesannete ja teemade käsitlemisega õpitulemusi saavutada, pidades silmas õpilaste vajadusi ja muutusi kunstimaailmas. Põhikooli õpitulemustes on rõhk teadmisel ja mõistmisel ning sihipärasel kunstilisel tegevusel: idee arendamine ja parima võimaliku lahendi leidmine oma ideele. Disainiga seotud õpitulemused võrdsustatakse ainekavas plaanimise ja idee arendamisega nii, nagu see on kujunenud nüüdisaja praktikas

Õppesisu klassiastmeti

I kooliaste	
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1) kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires; 2) teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava; 3) kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult; 4) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid; 5) kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.	Kooliastme õpitulemused Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires; 2) nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid); 3) leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info; 4) teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust; 5) uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid; 6) teab, kes on autor; 7) ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju. Plaanimine ja ideede arendamine; loomine Õpilane: 1) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid; 2) lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....); 2) kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?		
Õpitulemused klassiti		
1. klass	2. klass	3. klass
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine - Seostab omavahel raamatuillustratsioone ja teksti sisu. - Selgitab endale tuttavas keskkonnas (koolis ja klassis) kasutatavaid märke ja sümboleid ning nende tähendust. - Nimetab, mida näeb pildil, ruumilises teoses, audiovisuaalses teoses. - Nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid. - Kasutab vahendeid ja materjale säästlikult ja ohutult. - Korrastab enamasti oma töökoha. - Näitab teoselt autori nime.	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine - Võrdleb märke (liiklusmärgid, logod, embleemid, sümbolid jms) omavahel ja seostab märgi vorme, värve, kujutatut märgi tähendusega. - Tunneb ära tasapinnalised ja ruumilised teosed. - Nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike (kooli õppekavas õpitulemuste tasandil konkreetses klassis tuleks nimetada tehnikad ja kunstiliigid, mida klassis õpetatakse). - Leiab teoses soojasid ja külmasid toone ning heledamat ning tumedamat tonaalsust.	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine - Selgitab popkultuurist tuttavate tegelaste (koomiksist, filmist, animafilmist, arvutimängust, reklaamidest, mänguasjade) visuaalset isikupära ja karakterit. - Leiab lihtsamalt joonistelt ja skeemidelt (sh toote etiketid, pakendid, dokumendid, kunstiraamatute reproduktsioonid) olulise ja vajaliku info. - Nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike (kooli õppekavas nimetada tehnikad ja kunstiliigid, mida klassis õpetatakse) - Nimetab lihtsamaid ruumi ja liikumise mulje loomise viise kahemõõtmelises teoses (nt

- Kirjutab oma tööle nime. - Küsib jäädvustatavalt luba enne filmimist või pildistamist	- Teab mis on joon ja pind ning iseloomustab erinevaid jooni vastavalt omandatud sõnavarale. - Kirjeldab teoses suurusuhteid ja objektide paiknemist (ees,taga, üleval, all jne)) ning kolmemõõtmelise teose puhul vormi üldisemalt (ümar, kandiline, lapik, püstine jne). - Nimetab teoses nähtud kujundeid ja objekte, mis meenutavad tuttavaid kujundeid (ring, ruut, ristkülik jne). - Toob näite tegevusest, kuidas ta asjakohaselt ja säästlikult kunstitarbeid kasutab. - Korrastab oma töökoha. - Eristab lihtsamate näidete põhjal tehisklikke ja looduslikke materjale (näiteks puit ja plastik). - Kirjeldab ühel otstarbel kasutatavate esemete peamisi tunnuseid (näiteks vorm, suurus, raskus, värv) ja arvab, mis materjalist ese tehtud on. - Kirjutab oma näitusetööle nimesildi koos töö pealkirja ja muu õpitud infoga. - Leiab (virtuaal)näitusel muuseumis, galeriis või koolis teose autori, pealkirja ja näituse pealkirja.	kattumine, teravus, suurus, liikuvad poosid, liikumise faasid, kiirusjooned). - Nimetab põhivärve ja oskab segada teisi värve. - Kirjeldab tarbeeseme vormi, faktuuri ja otstarbe seoseid ja kooskõla. - Kirjeldab skulptuuri ja/või maakunsti teose suurust, mõõtmeid, värvi, ruumi selle ümber, vaadeldavust erinevatest külgedest, suurusuhteid ja materjali lihtsal viisil omandatud sõnavara piires. - Mõistab kunstivahendite säästmise ja raiskamise tagajärgi. - Kirjeldab kunstivahendite (näiteks paber, värv, savi) kasutamise erinevaid võimalusi ja viise. - Üldistab õpetaja abiga lihtsamal moel, millised on tavapäraselt ühe ja sama otstarbega esemed (vorm, materjal). Õpilane oskab anda sellele ka lihtsama selgituse. - Ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.
Plaanimine ja ideede arendamine; loomine Teeb enamasti aktiivselt kaasa nii oma initsiatiivil kui etteantud ülesandeid.	Plaanimine ja ideede arendamine; loomine Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid	Plaanimine ja ideede arendamine; loomine Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel omandatud

- Rakendab teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine jms) ja vahendeid. - Väljendab enda kogemuse piires mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes.	kunstitehnikaid (taimetrukk, sõrmemaal, kuulimaal, akvarell, pointillism, voolimine, ruumiline paberitöö jms), vahendeid enamasti isikupärasel viisil. - Järgib enamasti õpitud töö- ja ohutusvõtteid. - Märkab ühel ja samal otstarbel kasutatavaid esemeid, tuvastab nendest oma lemmiku ning põhjendab oma valikut. Selgitus: Soovime arendada teadlikkust isiklikest ja subjektiivsetest eelistustest. - Arutleb ja seostab värve tekkinud muljega (näiteks miks kirjutavad õpetajad tavaliselt punase värviga ja miks on keelumärk punane) ja valib esemele selle otstarbega sobiva värvitooni.	kunstitehnikaid (näiteks värvi pritsimine, erinevate materjalide trükk, diatüüpia, paberbatika, kollaaž, foto, ruumikunst, dekoratsioon jms), vahendeid isikupärasel viisil ning kombineerib neid omavahel (segatehnika, PVA-liimiga joonistamine, ruumiline maal, prügikunst jms). - Järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid. - Väljendab mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes isikupära väärtustades. - Arvestab lihtsama tarbeeseme loomisel kindla kasutaja vajadustega. - Toob oma kogemuse pinnalt näiteid erinevatest igapäeva valikutest, oma eelistustest ja nende erinevatest tagajärgedest. - Esitab visuaalselt (teos, video, infoplakat, animatsioon, koomiks, mõistekaart jms) erinevate igapäeva valikute tagajärgi.
Refleksioon, analüüs ja kriitika - Kirjeldab visuaalteosel nähtavat (nimetab äratuntavaid esemeid, olendeid, kujundeid, värvid; mis see on, mida ma näen?) - Kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid - mida nähtu mulle meenutab, mis siin pildil toimuda võiks?	Refleksioon, analüüs ja kriitika Kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat õpitud sõnavara kasutades - nimetab ja kirjeldab teostel nähtavat - mis see on, mida ma näen ja milline see on (kui suur, millise kujuga, mis värvi, milliseid jooni, pindasid, vorme märkab, kuidas need paiknevad?)	Refleksioon, analüüs ja kriitika Kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat - nimetab, kirjeldab ja analüüsib visuaalteoseid (näiteks mis see on, mida ma näen, milline see on, kus see asub, kust seda kõige parem vaadata on, kuidas saad aru, et objekt liigub, kuidas tekitatud ruumi mulje, millisest materjalist, milline faktuur jne)

- Kirjeldab etteantud küsimuste toetudes oma töö valmimise protsessi - mida ja kuidas ma tegin, milliseid vahendeid kasutasin? Mida töö tegemisel nautisin? Millised raskused ületasin? - Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes valminud tööd - mida ma oma töös näen?	- Kirjeldab küsimustele toetuses enda ja teiste loodud visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid, mõtteid ja tundeid - mida nähtu mulle meenutab? Mis teoses toimuda võiks? Mis mind nii arvama paneb? Millist meeleolu see teos minus tekitab? - Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi - mida ma tegin, kuidas tegin, milliseid vahendeid kasutasin? Mida ma protsessi käigus õppisin?	- Kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid, mõtteid ja tundeid, meeleolu, toob näiteid ja võrdleb, põhjendab oma arvamusi - mida nähtu mulle meenutab? Mis teosel toimuda võiks? Miks ma nii arvan? Millist meeleolu see teos minus tekitab? Miks? - Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi - mida ma tegin, kuidas tegin, milliseid vahendeid ma kasutasin? Miks tahtsin just neid vahendeid kasutada? Mida protsessi käigus õppisin?
Õppesisu 1. klass	Õppesisu 2. klass	Õppesisu 3. klass
Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur - Raamatuillustatsioon, koomiks ja piltjutustus. Illustratsioonide vaatamine, võrdlemine, tegemine - Koomiksi tegelane ja karakteri disain (olulisemad tunnused, seos tegevuse ja iseloomuga) - Kujutatavaga seotud tunnete ja loo edastamine, neist rääkimine.	Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad	Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur Teksti, tabelite ja illustratsioonide küljenduse põhimõtted (pealkirja, kuupäeva, autori, pildiallkirja ja teksti paigutamise üldised tavad ja põhimõtted).
Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted Baaselemendid:	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted Baaselemendid:	Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted - Baaselemendid: - Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum

• Kahemõõtmeline: punkt, joon, pind. Joone karakter • Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires Eri stiilidest kunstiteoste näited kogu kunstiajaloo piires (nt Vana-Egiptuse seinamaal, Antiik-Kreeka vaasimaalid. Modernistlik maalikunst (impressionism, post-impressionism, fovism, kubistlik natüürmort), maakunst, ökokunst, pokunst...) Tasapinnaline kunstiteos koolist või lähiümbrusest. Raamatuillustraatorid emakeele lugemisvara hulgast.	• Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv • Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus. • Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne • Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid • Kunstiliigid: joonistus, maal, skulptuur, foto • Kunstižanrid: portree, maastik, natüürmort • Kunstiajalugu, kunstnikud, teosed Eri stiilidest kunstiteoste näited kogu kunstiajaloo piires (nt Vana-Egiptuse seinamaal, Antiik-Kreeka vaasimaalid. Modernistlik maalikunst (impressionism, post-impressionism, fovism, kubistlik natüürmort), maakunst, ökokunst, pokunst...) Tasapinnaline kunstiteos koolist või lähiümbrusest. Raamatuillustraatorid emakeele lugemisvara hulgast.	• Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, , mõõtmelised • Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires • Ruumillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus • Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites. • Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur • Kunstižanrid: portree, maastik, natüürmort • Kunstiajalugu, kunstnikud, teosed Eri stiilidest kunstiteoste näited kogu kunstiajaloo piires (nt Vana-Egiptuse seinamaal, Antiik-Kreeka vaasimaalid. Modernistlik maalikunst (impressionism, post-impressionism, fovism, kubistlik natüürmort), maakunst, ökokunst, pokunst...) Skulptuur või monument (avalikust ruumist). Tasapinnaline kunstiteos koolist või lähiümbrusest. Raamatuillustraatorid emakeele lugemisvara hulgast.
--	--	---

Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus Kunstitehnikad ja stiid monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine, taimetrükk, sõrmemaal	Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus - Kunstitehnikad ja stiid monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine, taimetrükk, sõrmemaal, kuulimaal, akvarell - Digitaalsed joonistus-, foto- ja animatsioonitehnikad - Etikett - Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi)	Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus - Kunstitehnikad ja stiid monotüüpia, puhumistehnika, plastiliinimaal, pastell, guašš, värvipliatsitehnika, savi või plastiliini voolimine, taimetrükk, sõrmemaal, kuulimaal, akvarell, pointillism, ruumiline paberitöö, diatüüpia, paberbatika, kollaaž - Digitaalsed joonistus-, foto- ja animatsioonitehnikad - Kunstiteooria - Primaar- ja sekundaarvärvid
Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul) - Igapäevaste tarbeesemete välimus ja otstarve. - Kunstniku roll esemete kujundamisel. - Erinevate ruumide ja keskkondade kirjeldamine - Disainiprotsessi osad - Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine, info kogumine - Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine	Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass - Eri funktsiooniga ruumide ja keskkondade iseloomulikud sisustus- ja kujunduselemendid. - Erinevad trükised igapäevaelus (raamatud, ajakirjandus, trükireklaam, plakatid ...) - Disainiprotsessi osad - Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine, info kogumine	Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass - Erineva funktsiooniga hooned ja ehitised (lähiümbruses) - Teksti kujundamine. Arvutikiri. - Kujundamine teatris: lavakujundus, dekoratsioon, kostüüm, grimm jne. - Disainiprotsessi osad - Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine, info kogumine

• Tarbeesemed ja levinumad materjalid • Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... • Tehismaterjalid: plastik, kile... • Esemel, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus • Kasutusmugavus	• Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine • Disainiprotsessis kasutatavad idee visualiseerimise tehnikad: plakat • Tarbeesemed ja levinumad materjalid • Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... • Tehismaterjalid: plastik, kile... • Esemel, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus • Kasutusmugavus	• Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine • Disainiprotsessis kasutatavad idee visualiseerimise tehnikad: Moodboard, mõistekaart, plakat • Tarbeesemed ja levinumad materjalid • Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... • Tehismaterjalid: plastik, kile... • Esemel, materjali või värvi otstarve, funktsionaalsus • Kasutusmugavus
Kunst, kultuuri ja ühiskonna seosed Ohutus ja säästlikkus • Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine • Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale • Töövahendite ja kunstmaterjalide õige säilitamine Autorsus ja autoriõigused • Digitaalsete kujutiste (fotode) tegemise ja jagamise hea tava	Kunst, kultuuri ja ühiskonna seosed Ohutus ja säästlikkus • Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine • Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale • Töövahendite ja kunstmaterjalide õige säilitamine Autorsus ja autoriõigused • Autor: kunstnik, arhitekt, illustraator, disainer • Teos: maal, joonistus, video, skulptuur...	Kunst, kultuuri ja ühiskonna seosed Ohutus ja säästlikkus • Töövahendite ohutu ja säästlik kasutamine • Ohutus kasutaja tervisele ja keskkonnale • Töövahendite ja kunstmaterjalide õige säilitamine Autorsus ja autoriõigused • Autor: kunstnik, arhitekt, illustraator, disainer • Teos: maal, joonistus, video, skulptuur...

Eetika (kuidas olla hea kunstnik, hea publik ja hea kaaslane) Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted	Digitaalsete kujutiste (fotode) tegemise ja jagamise hea tava Eetika (kuidas olla hea kunstnik, hea publik ja hea kaaslane) Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted	Digitaalsete kujutiste (fotode) tegemise ja jagamise hea tava Eetika (kuidas olla hea kunstnik, hea publik ja hea kaaslane) Töövahendite ja töökoha korrastamise õiged töövõtted
II kooliaste		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1) tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires; 2) teab autorsuse üldisi põhimõtteid; 3) kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult; 4) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades eri tehnikavõtteid ja kompositsiooni; 5) analüüsib oma teost ja tööd; 6) arutleb loodu üle, seostades loomingut oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega.	Kooliastme õpitulemused Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri); 2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke; 3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info; 4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust; 5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi; 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel; 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava.	

	Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane: 1) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele; 2) kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik. Loomine Õpilane: 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades; 2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt; 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid; 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.
--	---

Õpitulemused klassiti		
4. klass	5. klass	6. klass
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine - Loeb lihtsamaid kaarte ja põhiplaan (maakaarti ja hoone (klassiruumi) plaani, sisekujunduse kavand) seostades kujutatut reaalse ruumiga. - Viib kokku õpitud kunstniku ja tema teose. - Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule akvarell) lihtsamaid baaselemente (punkt, joon, pind, hele-tumedus, värv) ja kompositsiooni põhimõtteid (tasakaal, kattumine, teravus, suurus) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; - Teab kolmemõõtmelise kujutamise lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurus, mõõtmed, värv ja materjal) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; - Märkab ja kirjeldab õpetaja abiga tarbeeseme suurust, vormi ja materjali selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist.	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine - Tunneb ära eri kirjasüsteeme ja seostab neid eri kultuuridega (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id). - Kasutab olulisemaid kunstimõisteid (nt kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, looming, maalikunst, animatsioon, skulptuur jne) ühe kunstnikuga seoses. - Teab järgmisi mõisteid: arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, abstraktne kunst. Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Karakter, taust, esiplaan, tagaplaan. Koloriit. - Teab kahemõõtmelise kujutamise tähtsamaid baaselemente (tegelased/karakterid, objektid ja taust/keskkond) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka dominant, koloriit). - Teab kolmemõõtmelise kujutamise (skulptuur, installatsioon, ready-made) lihtsamaid baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid (suurussuhted, ruum teose ümber, vaadeldavus erinevatest külgedest).	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine - Kirjeldab visuaalkultuuri ilminguid, näiteks reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknad, e-poe vaated. - Rakendab eakohaselt teabegraafikat. - Teadvustab õpetaja abiga oma digitaalset jalajälge. - Tunneb ära ja nimetab varaste kõrgkultuuride ajaloolisi kunstiteoseid (nt koopamaal, amulett, püramiid, tempel, skulptuur, amfiteater jms). - Teab mõisteid: Trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenaarium. Tekstuur, rütm, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, mass, dominant, proportsioonid, kaadriplaanid, tempo, puant, stiliseerimine. - Käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info. - Teab kahemõõtmelise kujutamise (lisaks eelnevalt õpitule digitaalne joonistus või maal), tähtsamaid baaselemente (lisaks varem õpitutele ka tekstuur) ja kompositsiooni põhimõtteid (lisaks õpitutele ka ühtsus ja mitmekesisus, rütm, ruumiillusioon (nt

	• Mõistab õpitud näite põhjal mõne toote keskkonnamõju. • Võrdleb nüüdisaegse ja ajaloolise tarbeeseme (näiteks kohvitermos ja õlletoop) erinevusi ja sarnasusi ning analüüsib kuidas tarbeeseme funktsionaalsus on arenenenud.	kattumine, tsentraalperspektiiv, värvusperspektiiv, teravus, liikumisillusiooni tekitamine objektide või kehade puhul) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; • Teab kolmemõõtmelise kujutamise (näit installatsioon, tootedisain, lavakujundus, arhitektuurimakett) põhilisi baaselemente (valgus, mass) ja kompositsiooni põhimõtteid (dominant, proportsioonid) ning rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; • Rakendab kunstitöö loomisel õpetaja abiga ajalise (4D) kujutamise (video, animatsiooni jne) tehnikaid ja põhivõtteid (kaadriplaanid, kestus, tempo, tegevuspaik ja tegelased, sissejuhatuse, puänt). • Visualiseerib ühte oma tarbimisharjumust (näiteks küsimuse abil “Millele kulub minu taskuraha”). • Mõtestab lihtsamal tasemel ajaloolise ja kaasaegse ruumikeskkonna (näiteks koolikeskkond filmis “Kevade” ja oma kool või külapood ja supermarket) erinevusi selle otstarbe ja kasutatavuse aspektist. • Märkab ja kirjeldab ruumikeskkonna suurust, vormi ja materjalikasutust selle ruumikeskkonna otstarbe ja kasutatavuse aspektist.
--	--	--

		Selgitab oma loodud digitaalkujutiste avalikustamisega seotud tagajärgi ja ohtusid.
Plaanimine ja ideede arendamine - Tuvastab küsimusi kasutades lihtsamaid probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab). - Sõnastab enne tööle hakkamist, mida kavatseb teha, mis vahendeid ja materjale kasutab ja kuidas kujutab.	Plaanimine ja ideede arendamine - Loob lihtsa visandliku joonise enne kolmemõõtmelise töö loomist. - Enne värvide kandmist tööle katsetab neid eraldi paberil. - Rakendab abijooni portree loomisel - Loob kunstitööd, uurides ja analüüsides teemaga seotud allikaid ning kavandades enda ideed ja kombineerides allikatest leitud ja oma ideid omavahel.	Plaanimine ja ideede arendamine - Tuvastab disainiprotsessis osapooled keda õpetaja etteantud probleem puudutab selleks, et luua probleemi lahenduspakkumine. - Tuvastab erinevaid uurimisviise kasutades probleemi tagamaid (miks, millal ja kuidas see probleem esineb ja kuidas see probleemi puudutavaid osapooli mõjutab) probleemi lahenduspakkumise loomise eesmärgil. - Sõnastab probleemi võimalikud põhjused. - Seab õpetaja abiga lähteülesande ja tegevusplaani. - Selgitab välja osapoolte, keda probleem puudutab, hinnagu lahenduspakkumisele ja arvestab seda lahenduspakkumise arendamisel. - Vormistab lahenduspakkumise. - Kasutab neljamõõtmelise teose kavandamisel õpetaja abiga storyboardi või fotosid ja lühikest stsenaariumit. - Rakendab abijooni figuuri ja tsentraalperspektiivi kujutamisel. - Leiab ideid praktilisteks töödeks iseenda elust ja teistest õppeainetest.

		• Kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda. • Teab, mis on kavand ning tunneb kavandamise põhimõtteid ja eesmärgid ning oskab rakendada teadmisi lihtsama kavandi loomisel.
Loomine • Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel õpetaja abiga lihtsamaid kunstitehnikaid (nt maal, joonistus, kollaaž, grataaž, frotaaž, mosaiik, monotüüpia, foto, origami, modelleerimine jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid. • Oskab luua vabavaraalises programmis lihtsamaid neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja etteantud teemal ja juhendamisel. • Arvestab kunstitööde loomisel eelnevalt omandatud kompositsiooni lihtsamaid põhimõtteid. • Rakendab eelnevalt õpitud kunstitehnikaid ja töövõtteid ning materjale põhjendatult ja õpetaja abiga. • Rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid (viitab autorile suuliselt või kirjalikult) ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava (viitab kasutatud allikatele oma kirjalikes töödes).	Loomine • Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt makett, segatehnika, kollaaž, kõrgtrükk, joonistus, maal, foto jms) ja vahendeid isikupärasel viisil ning järgib nende loomisel õpitud töö- ja ohutusvõtteid. • Loob teose spontaanselt, ilma planeerimata. • Loob teose eelnevalt uurides, kavandades ja ideid kombineerides. • Kavandab ja loob vabavaraalises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) õpetaja abiga. • Valib kahe õpetaja pakutud kunstitehnika, töövõtte või kompositsioonipõhimõtte vahel ja põhjendab oma eelistust. • Rakendab õpitud kahemõõtmelisi kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; • Rakendab õpitud kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni	Loomine • Rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste (sh digivahendid) teoste loomisel kunstitehnikaid (nt modelleerimine, voltimine, makett, joonestamine jms), vahendeid isikupärasel viisil ning tunneb eelnevalt õpitud kompositsiooni põhimõtteid (nt ühtsus ja mitmekesisus, tasakaal, rütm, dominant, koloriit, proportsioonid jms), ning oskab neid teadlikult valida. • Pakub ise teemasid ning teostamise võimalusi enda huvi ja loomingu väljendamiseks (spontaanselt). • Loob enda teose teadlikult uurides ja analüüsides teemapõhiseid materjale (nt raamatud, õpikud ja muud infoallikad) ning kavandades enda ideed ja kombineerides neid omavahel (nt kavandi detailide, foto ja joonistuse, tasapinnaliste ja ruumiliste objektide kombineerimine).

	põhimõtteid rakendab neid õpetaja abiga enda idee edasiandmisel; Rakendab loomisel digivahendeid (telefoni kaamera, digijoonistuse rakendused jms).	- Tunneb neljamõõtmeliste tööde teostamise etappe ja võimalusi ning kavandab ja loob vabavaralises programmis neljamõõtmelisi töid (animatsioon, video) enamasti iseseisvalt. - Kombineerib kahe- ja kolmemõõtmelisi elemente digiloomingus. - Tunneb vabavaraliste programmide ühiseid tööriistu ja oskab neid uurides enamasti iseseisvalt erinevates olukordades rakendada. - Valib oma idee teostamiseks (vajadusel õpetaja abiga) sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite, sh digivahendite hulgast; - Loob õpetaja abiga teostest ekspositsiooni (võib ka virtuaalse)
Refleksioon, analüüs ja kriitika - Kirjeldab enda ja teiste visuaalteoste olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele; - Võrdleb kunstiteoste, arvutimängude, animatsiooni või filmi meeleolu ja atmosfääri (ruumilisus, värv, valgus, heli, montaaž). - Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi (Millise teema valisin? Milliste töövahenditega oma tööd tegin? Mis oli kõige keerulisem? Millega olen kõige enam rahul?);	Refleksioon, analüüs ja kriitika - Kirjeldab ja mõtestab visuaalteoste olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümbolite, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires; - Selgitab õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööprotsessi, tuues välja töökäigu ning põhjendades oma tehtud valikuid (Mida said teada oma teema kohta teistest allikatest? Milliseid mõtteid kasutasid? Mida muutsid või lisasid juurde?);	Refleksioon, analüüs ja kriitika - Kirjeldab ja mõtestab visuaalteoste olulisemaid tunnuseid (tehnikat, vormi, värvi, kompositsiooni, sümbolite, meeleolu, sisu elemente) vastavalt ülesandele õpitud sõnavara piires. - Leiab kunstikultuuri seoseid muude valdkondadega nii ajaloost kui tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, kirjandusele, populaarkultuurile ja isiklikule kogemusele.

• Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis (tunnustusmärgid, suuline või kirjalik lühike tagasiside “Mulle meeldib, kuidas sa...”)	• Annab klassikaaslaste teostele tagasisidet, põhjendab enda arvamust; (Räägi, mis sulle teise töös meeldib? Too esile, mis nõudis kõige rohkem pingutust kaaslaste töös)	• Analüüsib stiliseeritud kujundeid ja sümbolit kasutavaid visuaalkultuuri teoseid (nt logosid, vappe, digitaalseid ikoone). • Analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma teost ja tööprotsessi, tuues esile tegevuste omavahelised seosed ja järeldused.
Õppesisu 4. klass	Õppesisu 5. klass	Õppesisu 6. klass
Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur • Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad • Põhiplaan, maakaart, sisekujunduse kavand Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted • Baaselemendid: • Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv • Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal	Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur • Karakter, keskkond Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted • Baaselemendid: • Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv • Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal • Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmelised, dominant, rõhutused • Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuured, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal,	Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur • Logod, embleemid, sümbolid, sildid, liiklusmärgid, kaardid, tabelid ja infograafika, õpikute illustratsioonid, multifilmid ja arvutimängud, mänguasjad, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted • Baaselemendid: • Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv • Kolmemõõtmeline: vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal

• Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus • Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus. • Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne • Perspektiiv: tsentraalperspektiiv • Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus • Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites. • Värviteooria: Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid • Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, • Kunstižanrid: portree, natüürmort, maastikuvaade • Kujutavus: figuraalne, abstraktne	vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus. • Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne • Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv • Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus • Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid. • Värviteooria: Koloriit. • Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. • Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, • Kunstižanrid: portree, linnavaade, interjööri vaade • Kujutavus: figuraalne, abstraktne	• Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus • Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne • Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv • Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus • Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites. • Värviteooria: Koloriit. • Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu • Kunstiliigid: trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenaarium. • Kunstižanrid: portree, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade • Kujutavus: figuraalne, abstraktne
--	--	---

Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid - Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul) - Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus Disaini liigid - Tootedisain Disainiprotsessi osad - Osapooled, tarbija - Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine - Lähteülesanne - Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine - Lahenduspakkumine Tarbeesemed ja levinumad materjalid - Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... - Tehismaterjalid: plastik, kile...	Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid - Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass - Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus Disaini liigid - Graafiline disain Disainiprotsessi osad - Osapooled, tarbija - Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine - Lähteülesanne - Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine - Lahenduspakkumine Tarbeesemed ja levinumad materjalid - Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi...	Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid - Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass - Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus Disaini liigid - Tootedisain, digitoote disain Disainiprotsessi osad - Osapooled, tarbija - Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine - Lähteülesanne - Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine - Lahenduspakkumine Tarbeesemed ja levinumad materjalid - Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi...
--	--	--

Kavandamine ja visualiseerimine • Kavand, visand, skits, krokii, abijooned • Idee sõnastamine	• Tehismaterjalid: plastik, kile... Kavandamine ja visualiseerimine • Kavand, visand, skits, krokii, abijoo • Idee sõnastamine	• Tehismaterjalid: plastik, kile... Kavandamine ja visualiseerimine • Kavand, visand, skits, krokii, abijooned • Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, • Idee sõnastamine • Storyboard, stsenaarium • Visuaalne lihtsustamine
Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud Kunstiga seotud elukutsed • kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator Kunstiajalugu • Keskaja kunst Eestis (kirikud, linnused, Tallinna vanalinn) • Pärimuskultuur	Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud Kunstiga seotud elukutsed • kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator Kunstiajalugu • Kirjasüsteemid eri ajastutest ja kultuuridest (foneetiline kiri, piltkiri, rooma ja araabia numbrid, gooti kiri, tänavakunsti stiliseeritud tag'id) • Möisaarhitektuur • Taluarhitektuur • Pärimuskultuur	Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud Kunstiga seotud elukutsed • kunstnik, arhitekt, skulptor, animaator, sisearhitekt, disainer, illustraator Kunstiajalugu • Esiaja kunst (pisiplastika, kaljujoonised, koopamaalid, megaliitiline arhitektuur) • Varased tsivilisatsioonid (Mesopotaamia, Egiptus) • Antiikaja kunst Kreekas ja Roomas (templiehitus, teatrid, skulptuurid, monumendid) • Möisaarhitektuur

		• Taluarhitektuur • Pärimuskultuur
Kunst ja kultuur ühiskonnad Jätkusuutlik mõtteviis • Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine Teabe otsimine ja infokeskkonnad • Muuseumide ja galeriide kodulehed Kunstielu Muuseumi haridusprogrammid Autorsus ja autoriõigused • Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine	Kunst ja kultuur ühiskonnad Jätkusuutlik mõtteviis • Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine Kunstielu • Kunstiüritused, näitused, Autorsus ja autoriõigused • Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine	Kunst ja kultuur ühiskonnad Jätkusuutlik mõtteviis • Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine Teabe otsimine ja infokeskkonnad • Muuseumide ja galeriide kodulehed Kunstielu • Kunstnikuvestlused ja kohtumised Autorsus ja autoriõigused • Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine

III kooliaste	
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1) analüüsib õpetaja abiga enne kasutamist visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid; 2) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsust; 3) rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel; 4) katsetab, julgeb eksida ja töö käigus langetada otsuseid õpetaja abiga; 5) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid ja väljapanekuid, uurides ning teadlikult kavandades, valides ja rakendades	Põhikooli lõpetaja: Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri); 2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke; 3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info; 4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust; 5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi; 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel; 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava. Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane: 1) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele; 2) kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik. Loomine Õpilane:

protsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnika- ja töövõtteid ning kompositsiooni põhimõtteid; 6) analüüsib õpetaja toel loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt.	1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades; 2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt; 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid; 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.
Õpitulemused klassiti	
7. klass	8. klass
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine • Kirjeldab digitaalseid keskkondi, hindab digitaalse keskkonna turvalisust ja eakohasust • Leiab internetist lihtotsinguga infot kunstnike, kunstiteoste või ajastute kohta, kasutab internetis täpsustatud pildiotsingut. • Tutvustab eri disainivaldkonna (näiteks tootedisain, digitootedisain, teenusedisain, tööstusdisain, graafiline disain, sotsiaalne disain jne) esindaja tegevust. • Tuvastab visuaalkultuuris levinumaid värvikasutusega seotud tavapärasid (näiteks hooaegade seotud värvid riidemoes).	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine • Kasutab info leidmiseks sõnastikke ja entsüklopeediaid, nii raamatutena kui digitaalseid andmebaase. • Otsib teadlikult erinevatest infoallikatest vajalikku informatsiooni ja toob esile detailid ning tähtsamad punktid. • Seostab eri ideoloogilisi sümboleid vastava ajastuga ja teab nende tähendust. • Arutleb erinevate nii kaasaegsete kui ajalooliste ideoloogiliste sümbolite rolli üle tänapäeval • Seostab kunstnikku ja kunstiteost selle loomiskeskkonnaga, leides ja tõendades oma tähelepanekuid.

	• Leiab kunstiteose omadused, mis väljendavad nii loomise keskkonna kui kunstniku ideid • Küllastab iseseisvalt kunstinäitust või- sündmust ning käitub seal reeglite kohaselt.
Plaanimine ja ideede arendamine • Seostab eri ideoloogilisi sümboleid vastava ajastuga ja teab nende tähendust. • Arutleb erinevate nii kaasaegsete kui ajalooliste ideoloogiliste sümboolite rolli üle tänapäeval • Seostab kunstnikku ja kunstiteost selle loomiskeskkonnaga, leides ja tõendades oma tähelepanekuid. • Leiab kunstiteose omadused, mis väljendavad nii loomise keskkonna kui kunstniku ideid • Küllastab iseseisvalt kunstinäitust või- sündmust ning käitub seal reeglite kohaselt.	Plaanimine ja ideede arendamine • Leiab oma teose jaoks ideid läbi eneserefleksiooni. • Rakendab õpetaja abiga ideede genereerimise ja laiendamise/arendamise meetodeid (kombineerimismaatriksid, referaat idee tausta uurimiseks). • Loob storyboardi joonistades või digivahendeid kasutades. • Märkab ja tuvastab igapäevaelu probleemi, mis teda kõnetab. • Seab lähteülesande ja tegevusplaani. • Kavandab õpetaja abiga ja rakendab sihipäraselt üht uurimismeetodit (näiteks vaatlus, intervjuu, küsitlus, enesekohase päeviku pidamine ja analüüsimine, uurijapäeviku pidamine ja analüüsimine). • Rakendab teiste autorite teoseid oma töö lähtepunktina. • Rakendab õpetaja abiga keerulisemaid ideede laiendamise / arendamise meetodeid (näiteks Osborni küsimustik). • Teab ideede selekteerimise meetodeid (näiteks sõelumine küsimuste abil, plussid, miinused) • Sõnastab oma teose kontseptsiooni. • Kasutab kavandamisel mitmekesiseid meetodeid (näit visandid, skeemid, asendiplaanid, maketid, värvi- ja materjalinäidised, tööetapide kirjeldused).
Loomine • Õpilane teab, et isikupärasus on väärtuslik ja püüab luua omapäraseid kunstitöid tuues esile enda individuaalsust ja huvisid. • Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digikunst) kunstitöid spontaanselt (kavandamata).	Loomine • Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digivahendid) kunstitöid spontaanselt (kavandamata). • Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid enamasti teadlikult uurides ja kavandades.

• Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid uurides ja kavandades. • Kavandab ja arendab enda ideid enne teose loomist, kombineeri erinevatest ideedest tervikliku lahenduse. • Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid enamasti teadlikult või õpetaja abiga. • Leiab oma töö eksponeerimiseks koha, kus see on hästi vaadeldav. • Tunneb loomingu esitlemise põhimõtteid ja suudab teha publikule esitamiseks ettevalmistustöid õpetaja abiga.	• Laiendab enda ideed kavandamise protsessis, katsetab erinevaid tehnilisi võimalusi ja toob esile idee arenguetaapid. • Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult. • Põhjendab tehnika või meediumi valikut toetudes oma sõnumile või ideele. • Rakendab neljamõõtmelise teose loomisel (animatsioon, video, etendus, performance) narratiivi, sissejuhatust ja puanti (lõiming kirjandusega). • Oskab õpetaja abiga rühmaliikmena luua ühistöödest väljapaneku. • Toetab töö pealkirjaga oma sõnumit või ideed. • Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi (sh digivahendid) kunstitöid spontaanselt (kavandamata). • Loob kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid teadlikult uurides ja kavandades. • Valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid teadlikult. • Pakub välja ekspositsiooni või näitusepinna koha kooliruumis ning põhjendab enda valikut ja visiooni. • Loob näituse kaasteksti, etiketid (autori nimi, töö nimetus, tehnika jms) ja esitluse viisi. • Tekitab kahemõõtmelises teoses vabalt valitud vahenditega ruumi-illusiooni. • Rakendab kolmemõõtmelises teoses valgust, ümbritsevat ruumi ja materjali (või muid õpetaja ülesandepüstituses esitatud elemente või põhimõtteid) oma sõnumi edastamiseks.
Refleksioon, analüüs ja kriitika • Analüüsib tarbeeset funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist.	Refleksioon, analüüs ja kriitika • Analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst). • Analüüsib ruumilist keskkonda funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist.

- Selgitab enamasti oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi. - Kirjeldab teose ainek, meediumi ja vormi.	- Põhjustab valdavalt oma töö sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid. - Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjustab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib enamasti eriarvamusi. - Mõtestab disaininäiteid funktsionaalsuse, ökoloogilisuse ja esteetilisuse aspektist. - Põhjustab oma töö sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid. - Kirjeldab, analüüsib, tõlgendab ja hindab kunstiteoseid (nende ainek, meediumi, vormi ja konteksti). - Uurib teose loomise konteksti – sotsiaalne kontekst, ajalooline taust, põhjuslik keskkond, milles kunstiteos loodi.
Õppesisu 7. klass	Õppesisu 8. klass
Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur - Digitaalsed keskkonnad, nt meediaportaali, digitaalsed arhiivid, sotsiaalmeediaplatvormid. - Ideoloogilised sümbolid erinevates kultuurides. - Nüüdisaegsed märgid ja sümbolid. Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted - Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv - Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst)	Visuaalne kirjaoskus Igapäevane visuaalkultuur - Digitaalsed keskkonnad, nt meediaportaali, digitaalsed arhiivid, sotsiaalmeediaplatvormid. - Ideoloogilised sümbolid erinevates kultuurides. - Nüüdisaegsed märgid ja sümbolid. Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted - Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv - Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst)

• Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus • Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus. • Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne • Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv • Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid • Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus • Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites. • Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. • Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, foto, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, • Kunstižanrid: portree, natüürmort, interjöörijaade • Kujutavus: figuraalne, abstraktne	• Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus • Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus. • Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne • Perspektiiv: kahepunktiperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv • Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid • Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus • Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. • Kunstiliigid: joonistus, maal, skulptuur, foto, disain, arhitektuur, kirjatüüp, kalligraafia • Kunstižanrid: portree linnavaade, maastikuvaade • Kujutavus: figuraalne
Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus Kunstitehnikad ja stiilid • maal, joonistus, kollaaž, mosaiik, foto, origami, modelleerimine, kõrgrükk, akvarell, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp	Kunstitehnikad ja loominguline eneseväljendus Kunstitehnikad ja stiilid • maal, joonistus, kollaaž, mosaiik, foto, origami, modelleerimine, graafiline disain, akrüül, akvarell, graafiline disain, kirjatüüp kalligraafia

• Digitaalsed joonistus-, foto-, video- ja animatsioonitehnikad (gif...) • Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt) Etikett • Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja)	• Narratiivi loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (puänt) Etikett • Näitusetöö nimesilt (autori nimi, klass, teose nimi, töö tehnik, töö mõõdud, aasta, juhendav õpetaja)
Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid • Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass • Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus Disaini liigid • Tootedisain, digitoote disain, graafiline disain Disainiprotsessi osad • Osapooled, tarbija • Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine • Lähteülesanne • Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine	Disain ja disainiprotsess Disaini baaselemendid • Funktsionaalne värv, vorm ja materjal (tarbeesmete puhul, graafilises disainis ja visuaalkultuuris laiemalt), mass • Otstarve, funktsionaalsus, kasutusmugavus Disainiprotsessi osad • Osapooled, tarbija • Uurimine, väljaselgitamine, probleemi märkamine ja sõnastamine, info kogumine • Lähteülesanne • Võimaluste sõnastamine, ettepanekute tegemine, kavandamine • Lahenduspakkumine Kavandamine: kavand, visand, skits, krokii, abijooned

• Lahenduspakkumine Tarbeesemed ja levinumad materjalid • Looduslikud materjalid: puit, klaas, lina, vill, puuvill, savi... • Tehismaterjalid: plastik, kile.... Kavandamine: kavand, visand, skits, krokii, abijooned	
Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud Kunstiajalugu • Keskaja arhitektuur Euroopas ja Eestis: gooti ja romaani kirikuarhitektuur, linnusearhitektuur. Ehitusplastika, vitraažid, illumineeritud käsikirjad. Relikviaarid. • Islami kunst: mošeearhitektuur, käsikirjad, ornamendid. • Viikingite arhitektuur ja kunst, rändhõimude kunst (ornament, metallitöö). • Renessansskunst Itaalias. Kõrgrenessansi kunstnikud (Leonardo, Raffael, Michelangelo). • Maailmanäitused ja tehnoloogia areng. • Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele.	Kunstiajalugu, visuaalkultuur ja kunstnikud Info leidmine • Google'i pilditsing • (Veebi)entsüklopeediad ja andmebaasid Kunstiajalugu • Barokk-kunst Euroopa õukondades • Klassitsism: valitsushooned Euroopas ja Ameerikas • Realism maalikunstis • Modernism 19. sajandi lõpu maalis (impressionism, postimpressionism, sümbolism, juugend). • Maailmanäitused ja tehnoloogia areng. • Nüüdiskunst vastavalt aktuaalsetele teemadele, kohalikele näitustele või loodud teostele.

Kunst ja kultuur ühiskonnad Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed • Kujundaja, toimetaja Jätkusuutlik mõtteviis • Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine Teabe otsimine ja infokeskkonnad • Muuseumide ja galeriide kodulehed Kunstielu • Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised Autorsus ja autoriõigused • Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine	Kunst ja kultuur ühiskonnad Kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed • Konservator, kuraator Jätkusuutlik mõtteviis • Keskkonnamõju, säästlikkus, digitaalne jalajälg, digiprügi, töövahendite säästlik kasutamine ja hooldamine Kunstielu • Muuseumi haridusprogrammid, kunstiüritused, näitused, kunstnikuvestlused ja kohtumised Autorsus ja autoriõigused • Autor, autoriõigused, viitamine, kujutise salvestamine ja jagamine, viitamine
--	--

2.2. Muusika

Õppeaine kirjeldus

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodile ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- loomingulist eneseväljendust;
- õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- õpilase isikliku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
- muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
- õppija huvi ja isikupära.

Muusika õppeaine sisuks on musitseerimine (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud. Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- laulmine,
- pillimäng,
- muusikaline liikumine,
- omalooming,
- muusika kuulamine.

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks.

Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi.

Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks.

Muusika võimaldab osaleda kultuuris mitmel viisil ja kujundada elukestvat harrastust. Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Muusikaõpetuse lahutamatu osa on kooli kontserdielus osalemine, et õpilased omandaksid kogemusi nii esineja, kuulaja kui ka korraldajana. Muusikaõpetust kavandades ja korraldades leitakse tunnivälise loometegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, kontsertide jm esinemiste kavandamine, töötoad jms).

Õppesisu klassiastmeti

I kooliaste		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1. tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest; 2. saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused; 3. kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning oskab väljendada oma arvamust; 4. mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid; 5. rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmid ja pausid; 2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).		
1. klass – õpitulemused	1. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. Tutvub laulmise loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning laulab emotsionaalselt üksi ja rühmas; võtab osa ühislaulmisest; 2. mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3. laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid); 4. teadvustab õpitud rütmifiguure;	Laulmine Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatel nii kooris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori. Tekitatakse harjumus lauldes hoida loomulikku kehahoiu	Eesti keel: Õpitavate laulude teemadel vestlemine; helide, hääle ja häälikute eristamine; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; lihtsate laulusõnade loomine; rahvakalender ja riiklikud tähtpäevad; Kehaline kasvatus ja rütmika: rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel;

5. laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 6. laulab peast kooliastme ühislaule: „Viimsi Kooli hümn“ (Kalle Erm/ Meedi Neeme), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (Fredrik Pacius/ Johann Voldemar Jannsen), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (Mari-Liis Rahumets);	(sirge selg, püstine pea, avatud suu). Õpilasi suunatakse laulma julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (piano, forte, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).	õige kehahoid ja hingamine; koordinatsioon; tempo; mäng kehapiiril. Kunst. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöös. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Teose, autori ja loomingu määratlus. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.
Pillimäng 1. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des; 2. on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütmifiguure musitseerimisel.	Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu. Kehapill. Tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse kehapilli lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Rütmipillid. Tutvutakse Viimsi Koolis olevate rütmipillidega. Õpitakse rütmipillidel õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Tutvutakse oma koolis olevate plaatpillidega (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid). Õpitakse plaatpilli pulkade õiget käeshoidmist ja õigeid mänguvõtteid.	Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud ja arutelu erinevatest aastaaegadest ning kalendritähtpäevadest. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud. Looduse jäljendamine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.

	Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.	
Muusikaline liikumine 1. väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu; 2. tutvub eesti laulu- ja ringmängudega.	Muusikaline liikumine Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga. Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes nende sisu ja pärimuslike traditsioonidega. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid.	Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilööök); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel). Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum). Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.
Muusikaline omalooming 1. loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 2. loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; 3. kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.	Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse õpitud astmemudelitele (SO, MI, RA) tuginedes. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone,	

	rütmijärgnevusi ja ostinato'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. Liikumine. Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused.	Informaatika. Stuudiumi ja kooli kodulehe kasutamine.
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); 2. eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat; 3. on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega; 4. kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara (vaikelt, valjult - piano, forte). 5. väljendab muusika meeleolu ja karaktereid läbi kunsti; 6. seostab muusikapala selle autoritega.	Muusika kuulamine ja muusikalugu Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil. Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel juhitakse tähelepanu autoritele. Eesti rahvamuusika. Tutvutakse eesti rahvalaulude ja rahvapillidega. Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. Kontsert. Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega.	
Muusikaline kirjaoskus 1. mõistab (TA, TI-TI, TA-A, veerandpaus) rütmifiguuride	Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu õppimist toetava muusikateooriaga, sh mõistetega: viis, rütm, meetrum, lõök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline	

tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; 2. mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; 3. tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides, tutvub astmerea esimeste SO, MI, RA ja JO astmetega; 4. mõistab eakohaste muusikaliste oskussõnade tähendust.	taktimõõd), noot (noodipea ja noodivars). Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja pausiga (TA, TI-TI, TA-A, veerandpaus). Noodist laulmine. Õpitakse lugema noodist laulusõnu ning järgima rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist SO, MI ja RA astmetega. Tutvutakse erinevate noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine lõpp). Juhitakse tähelepanu laulu autoritele (helilooja ja luuletaja). Vorm. Kirjeldatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA. Mudellaulud. Tutvutakse relatiivsete astmete ja nende käemärkidega. Kinnistatakse eri tessituurides eelkõige SO, MI ja RA astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja noodijoonestikule.	
Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes, kordusmärgid, kehapill, rütmipillid, plaatpillid, ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, tempo, laul, regilaul, liisusalm, muusikapala, meetrum, tempo, kontsert ja publik, orkester, kõrged ja madalad helikõrgused.		
2. klass – õpitulemused	2. klass – õppesisu	Lõiming

Laulmine 1. Tutvub laulmise loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning laulab emotsionaalselt üksi ja rühmas; võtab osa ühislaulmisest (mudilaskoor); 2. mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; 3. laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid); 4. teadvustab õpitud rütmifiguure; 5. laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 6. laulab peast kooliastme ühislause: „Viimsi Kooli hümn“ (Kalle Erm/ Meedi Neeme), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (Fredrik Pacius/ Johann Voldemar Jannsen), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (Mari-Liis Rahumets); 7. on tutvunud laulupidude traditsiooniga.	Laulmine 1. klassis omandatud teadmiste kordamine. Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja). Laulmine ja laulutehnika. Kinnistatakse harjumust hoida laulmisel loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Tutvutakse laulmisele omaste hingamise põhimõtetega. Lauldakse julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori. Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (piano, forte, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).	Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, hääle ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kehaline kasvatus ja rütmika. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapiiril. Kunst. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine
Pillimäng	Pillimäng Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pausi .	

1. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des; 2. väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu	Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Kehapill. Kehapilli rakendatakse lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Rütmipillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel rütmipillidel (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe, bongod, conga jt), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel plaatpillidel (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinatodes, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale. Väikekannel, plokklööd. Tutvutakse võimalusel väikekandle või plokklöödi esmaste mänguvõtetega, mida rakendatakse musitseerimisel.	kunstitöodes. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Teose, autori ja loomingu määratlus. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud ja arutelu erinevatest aastaegadest ja kalendritähtpäevadest. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse jälgimine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümboolika. Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilööök); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja
Muusikaline liikumine 1. väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu; 2. tutvub eesti laulu- ja ringmängudega.	Muusikaline liikumine Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja	

3. mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja akendab seda omaloomingus.	pausiga. Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Tutvutakse eesti rahvatantsudega.	võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel) märgid <, > versus crescendo ja diminuendo. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum). Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Informaatika. Stuudiumi ja kooli kodulehe kasutamine.
Muusikaline omalooming 1. loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 2. loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; 3. kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse tuginedes pentatoonilistele astmetele (SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI). Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinato'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning pentatoonikat. Liikumine. Improviseeritud liikumise kaudu väljendatakse muusikapala karakterit. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused.	
Muusika kuulamine ja muusikalugu	Muusika kuulamine ja muusikalugu	

1. on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus); 2. eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat; 3. on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega ning eristab neid kõla ja välimuse järgi; 4. väljendab muusika meeleolu ja karaktereid läbi kunsti;	Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil. Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel tutvutakse autoritega. Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvalaule ja rahvapille. Eristatakse regilaulus ühe- ja kaherealist regiviisi. Tutvutakse erinevate eesti rahvapillidega. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskosseisudega. Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid.	
Muusikaline kirjaoskus 1. mõistab (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus) rütmifiguuride tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; 2. mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides; 3. tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides, tutvub astmerea astmete SO, MI,	Muusikaline kirjaoskus Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh kinnistades mõisteid: viis (meloodia), rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Mõistab õpitud rütmifiguure (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus). Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist pentatooniliste astmete abil. Arvestatakse	

RA, JO, LE ning alumine SO ja RA astmetega ja seob neid eelnevalt omandatuga; 4. mõistab eakohaste muusikaliste oskussõnade tähendust.	lauldes noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine vool, fermaat, latern, segno). • Vorm. Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. • Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika). Mudellaulud. Kinnistatakse 1. klassis õpitud astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi relatiivseid astmeid. Kinnistatakse lauldes eri tessituurides eelkõige SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule.	
Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine vool, fermaat, latern, segno, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid, ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, laul, muusikapala, tempo, 2- ja 3-osaline taktimõõt, regilaul, liisusalm, solist, eeslaulja, ansambel, muusikapala, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid.		
3. klass – õpitulemused	3. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. Tutvub laulmise loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning laulab emotsionaalselt üksi ja rühmas; võtab osa ühislaulmisest (mudilaskoor);	Laulmine 1. ja 2. klassis omandatud teadmiste kordamine. Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti	Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade

- mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; - laulab melodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid); - teadvustab õpitud rütmifiguure; - laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; - laulab peast kooliastme ühislaule: „Viimsi Kooli hümn“ (Kalle Erm/ Meedi Neeme), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (Fredrik Pacius/ Johann Voldemar Jannsen), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (Mari-Liis Rahumets); - on tutvunud laulupidude traditsiooniga. On laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;	vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori. Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, forte, crescendo, diminuendo) ja tempo (kiire, aeglane).	silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja refrään); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kehaline kasvatus ja rütmika. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud (tutvutakse marsi, valsi, labajalavalsi ja polka põhisammudega), laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapiiril.
Pillimäng - kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des; - väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.	Pillimäng Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pause. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.	Kunst. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöös. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Teose, autori ja loomingu määratlus. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja

	Kehapill. Rakendatakse kehapilli lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevate rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse võimalusel väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.	heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud ja arutelu erinevatest aastaegadest ja kalendritähtpäevadest. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud. Looduse hääle jälgimine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika. Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilöökk); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetriselised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja
Muusikaline liikumine - väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu; - tantsib eesti laulu- ja ringmänge, eristab marssi, valssi, polkat.	Muusikaline liikumine Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvustatakse liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pause. Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistevõttes liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus.	

	Tutvutakse marsi, valsi, labajalavalsi ja polka põhisammudega.	võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > versus crescendo ja diminuendo.
Omalooming 1. loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 2. loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne; 3. kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks; 4. mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus; 5. väljendab muusika meeleolu kunstitöödes;	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinato'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused.	Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum). Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust; 2. kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid;	Muusika kuulamine ja muusikalugu Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega (helilooja ja luuletaja). Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks Olav Ehala, Wolfgang Amadeus Mozart, J.S.Bach, Pjotr Tšaikovski jne. Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldatakse neid.	Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.

- eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka); - otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille; - seostab muusikapala selle autoritega; - väljendab muusika meeleolu ja karaktereid läbi kunsti.	Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse kuuldeliselt muusikažanre (marss, valss, polka). Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.	Informaatika. Internetiturvalisus ehk netikett; mina kui autor, mina kui teise autori loominguga kasutaja (autoriõigused). Infootsing ja selle tõsuse hindamine õpetaja suunamisel. Teksti sisestamine ja vormindamine. Tekstile illustreeriva materjali lisamine (pilt, video). Oma seadmega pildistamine. Oma seadmega heli salvestamine. Oma töö jagamine vastavalt koolis kokkulepitud reeglitele. Stuudiumi ja kooli kodulehe kasutamine.
Muusikaline kirjaoskus - mõistab (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus, TIRI-TIRI, TAI-RI, poolpaus, tervetakti paus) rütmifiguuride tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; - mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid muusitseerides; - tajub ja õpib laulma uusi astmeid NA ja DI ning seob neid eelnevalt omandatud astmete- ja astmemudelitega; - mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes; - õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida;	Muusikaline kirjaoskus Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TIRI-TIRI, TAI-RI abil ning poolpaus, tervetaktipaus ning teadvustatakse neid laulmisel. Seostatakse noodipikkuste silpnimetusi noodivälistustega (TA = veerandnoot jne). Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse lihtsamaid laule noodist kasutades kõiki õpitud astmeid. Laulmisel arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem). Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmise põhimõtetega ja esitatakse neid. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud. Kinnistatakse tuttavaid astmemudeleid koos	

6. mõistab eakohaste oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas.	käämärkidega. Tutvustatakse uusi astmeid (NA, DI, ülemine JO, alumine SO, ja RA,). Kinnistatakse eri tessituurides kõiki põhiastmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule. Tutvutakse JO- ja RA-astmeridadega.	
Mõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, vool, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, piano, forte, crescendo, diminuendo, noodivärsed (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka, menuett, ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, pidekaar, sidekaar, liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, eesti rahvamuusika, lavastaja, koreograaf, ooper, ballett.		
II kooliaste		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1. tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist; 2. teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises liikumises; 3. kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle; 4. osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides; 5. suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid; 6. mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu; 7. märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse; 8. leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas; 9. väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest; 10. väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivärsed, rütmifiguurid ja pausid; taktimõõt 4/4, C ja eeltakt; duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).		

4. klass – õpitulemused	4. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; 2. seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega G–g ² ; 3. rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; 4. laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5. laulab peast kooliastme ühislaule: „Viimsi Kooli hümn“ (Kalle Erm/ Meedi Neeme), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (Fredrik Pacius/ Johann Voldemar Jannsen), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (Mari-Liis Rahumets); 6. on tutvunud laulupidude traditsiooniga. On laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja	Laulmine Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi. Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, arvestades hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Jätkatakse tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori. Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo) ja tempot (kiire, aeglane).	Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusväärse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti

ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle.		väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.
Pillimäng 1. jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 2. kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; 3. seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga.	Pillimäng Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme ja rütmifiguure lisaks õpitutele. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostanatodes, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille ostanato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostanato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile. Väikekannel, plokkflööt. Võimalusel mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Klaviatuur. Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.	Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo. Kunst. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Teose, autori ja loomingu määratlus. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.
Muusikaline liikumine	Muusikaline liikumine	

1. tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; 2. tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 3. väljendab liikumise kaudu muusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.	Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu uute rütmide ja rütmifiguuridega ja pausidega (TI, kaheksandikpaus, TI-TIRI, TIRI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus). Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamiseks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm). Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid.	Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest. Liikumismängud. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus. Fred Jüssi „Linnuaabits“, https://www.youtube.com/watch?v=O3gk38oX6JY Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd versus taktimõõt; kiirus ja m/s versus tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmide arvulised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus). Ajalugu. Sündmustele sajandi määramine ja ajatelg; ajalooallikate liigid (suulised, esemelised, kirjalikud ja audiovisuaalsed); muusikaga seotud mäluasutused (näiteks Teatri- ja Muusikamuuseum, Laulupeomuuseum, ERM jt).
Omalooming 1. julgeb loomeideedega katsetada; 2. loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; 3. kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; 4. loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu; 5. kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides, rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinato'sid ning esitatakse neid üksi või	

	rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Võimalusel väikekandel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi. Digivahendid. Tutvutakse erinevate digitaalsete rakendustega, rikastamaks omaloomingut.	Eesti kultuurilugu (eesti rahvamuusika, rahvakalender, rahvuslik ärkamine, hümn, laulupeod). Loomeinimeste loominguline vabadus demokraatlikus ja totalitaarses ühiskonnas. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/ huviharidus ja selle väärtustamine. Käsitöö. Eesti ja teiste rahvaste kumbed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovülesandena pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine. Tehnoloogiaõpetus. Pillide ja nende kaunistuselementide kavandamine. Märgid,
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; 2. kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), teab Eesti laulupidude traditsiooni; 3. tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille. 4. iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; 5. teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on	Muusikaline kuulamine Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega. Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid.	

tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.	Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid. Kirjeldatakse külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. Tutvutakse Eesti ooperiteatritega (Rahvusooper Estonia ja teater Vanemuine). Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.	sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Töövahendite korrashoid ja tööohutus. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Informaatika. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Esitluste koostamine (tekst ja selle vormindus, pilt, video) üksinda ja rühmatöös. Noodigraafika programmid (näiteks MuseScore, Noteflight). Turvaline rakenduste allalaadimine oma seadmesse (näiteks PerfectPiano). Ajatelje loomine (näiteks https://www.timetoast.com/timelines/dipity-online-timeline). Oma töö jagamine vastavalt koolis kokkulepitud reeglitele. Stuudiumi ja kooli kodulehe kasutamine.
Muusikaline kirjaoskus - mõistab heliväljuste (TI-TIRI, TIRI-TI, TA-I-TI, kaheksandikpaus, terve noot, terve paus), rütmifiguuride tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes. - mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides; - kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega); - mõistab viulivõtme ja absoluutsete helikõrguste G–g² tähendust ning kasutab neid musitseerides;	Muusikaline kirjaoskus Kinnistatakse laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI, (paus), TI-TIRI, TIRI-TI, TA-I-TI, TA-A-A-A abil ning teadvustatakse neid laulmisel. Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodiväljustega (TA = veerandnoot jne). Selgitatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust. Tutvutakse 4-osalise taktimõõdu (C) ja eeltaktiga. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud. Kinnistatakse ja korraldatakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Seostatakse JO- ja RA-astmerida duuri- ja moli-helilaadi ja kolmkõladega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moli). Kinnistatakse astmemudeleid mudellaulude abil.	

5. mõistab duur-, moll-helilaadi tähendust ning kasutab neid musitseerides; 6. mõistab eakohaste oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas.	Absoluutsed helikõrgused. Tutvutakse noodinimetustega (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega. Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega. Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi õpitud mõistete. Lauldakse kaanoneid. Tutvutakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormiga.	
Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, mezzopiano, mezzoforte, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur, rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled, meeshääled, häälemurre, mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor.		
5. klass – õpitulemused	5. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; võtab osa ühislaulmisest (lastekoor); 2. seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega G– g²;	Laulmine Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest. Jätkatakse ühe- ja kahehäälsete laulude, kaanonite ning teiste rahvaste laulude laulmist. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja	Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine;

3. rakendab muusikalisi teadmisi ja väljendusvahendeid; 4. laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5. laulab peast kooliastme ühislaule: „Viimsi Kooli hümn“ (Kalle Erm/ Meedi Neeme), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (Fredrik Pacius/ Johann Voldemar Jannsen), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (Mari-Liis Rahumets); 6. osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut.	kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Järgitakse meloodia õiget intoneerimist, arvestades hääle isikupära ja sobiva tessituuriga. Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo) ja tempot (kiire, aeglane). Tutvustatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid.	muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.
Pillimäng 1. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des, võimalusel rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; 2. seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; 3. kasutab lihtsas pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; rakendab pillimängus digivõimalusi.	Pillimäng Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Noodist mängimisel toetutakse absoluutsele noodisüsteemile. Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse	Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja

	rütmipille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile. Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse võimalusel väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Klaviatuur. Paigutatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.	kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapiiril; tempo. Kunst. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Teose, autori ja loomingu määratlus. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.
Muusikaline liikumine 1. tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; 2. tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 3. väljendab liikumise kaudu rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.	Muusikaline liikumine Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamiseks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm). Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge,	Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest. Liikumismängud. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus. Fred Jüssi vaikusest, https://www.youtube.com/watch?v=5s4Ao8Pxjlc.

	tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid.	
Omalooming 1. julgeb loomeideedega katsetada; 2. loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütm- ja plaatpillidel ning digivahenditel; 3. loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; 4. kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Võimalusel väikekandel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi. Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.	Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd versus taktimõõt; kiirus ja m/s versus tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmide arvulised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus). Ajalugu. Sündmustele sajandi määramine ja ajatelg; ajalooallikate liigid (suulised, esemelised, kirjalikud ja audiovisuaalsed); muusikaga seotud mäluasutused (näiteks Teatri- ja Muusikamuuseum, Laulupeomuuseum, ERM jt). Eesti kultuurilugu (eesti rahvamuusika, rahvakalender, rahvuslik ärkamine, hümn, laulupeod). Loomeinimeste loominguline vabadus demokraatlikus ja totalitaarses ühiskonnas. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis).
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid:	Muusika kuulamine ja muusikalugu Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.	

meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat. - eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); - kuulab ning võrdleb kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore; - tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse. - iseloostab kuulavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust. - teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust - otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet;	Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega. Tutvustatakse kodukoha ja Eesti erinevaid koore ja dirigente. Tutvustatakse erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi. Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloostatakse kuulut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldatakse neid. Tutvutakse rahvalaulu liikidega ja erinevate rahvatantsudega. Kuulatakse erinevaid pärimusmuusika töötlusi. Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning erinevaid esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja muusikaalamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.	Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/ huviharidus ja selle väärtustamine. Käsitöö ja kodundus. Eesti ja teiste rahvaste kombes ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus. Märkid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovülesandena pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine. Tehnoloogiaõpetus. Pillide ja nende kaunistuselementide kavandamine. Märkid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Töövahendite korrashoid ja tööohutus. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed
Muusikaline kirjaoskus mõistab järgmiste helivälvuste, rütmifiguuride (TI-TIRI, TIRI-TI, TA-I-TI, TAI-RI) ja pauside tähendust ning	Muusikaline kirjaoskus Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.	

kasutab neid muusikalistes tegevustes. 2. mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4 ja 4/4 tähendust ning arvestab neid musitseerides. 3. kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning teab nende seost absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega). 4. on tutvunud viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste G–g² tähendusega. 5. mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e tähendust ning kasutab neid musitseerides. 6. mõistab eakohaste oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas.	Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA-veerandnoot jne). Kinnistatakse taktimõõdu kahe numברי tähendust. Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Seostatakse duur- ja moll-helilaadi helistikega (paralleelhelistikud C-a, G-e, F-d). Absoluutsed helikõrgused. Kinnistatakse tähtnimetusi (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Tutvustatakse erinevaid alteratsioonimärke: diees, bemoll, bekarr Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. Noodist laulmine. Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega (helistike määramine). Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega. Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vorm ja kinnistatakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormi. Jätkatakse kaanonite laulmist.	pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Informaatika. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Esitluste koostamine (tekst ja selle vormindus, pilt, video) üksinda ja rühmatöös. Noodigraafika programmid (näiteks MuseScore, Noteflight). Turvaline rakenduste allalaadimine oma seadmesse (näiteks PerfectPiano). Ajatelje loomine (näiteks https://www.timetoast.com/timelines/dipity-online-timeline). Oma töö jagamine vastavalt koolis kokkulepitud reeglitele. Stuudiumi ja kooli kodulehe kasutamine.
Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, largo, adagio, andante, moderato, allegro, presto, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid, kulminatsioon, laulupidu, kooriliigid, orkestriliigid.		

6. klass – õpitulemused	6. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; võtab osa ühislaulmisest (lastekoor); 2. seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega G– g ² ; 3. rakendab muusikalisi teadmisi ja väljendusvahendeid; 4. laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5. laulab peast kooliastme ühislaule: „Viimsi Kooli hümn“ (Kalle Erm/ Meedi Neeme), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (Fredrik Pacius/ Johann Voldemar Jannsen), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (Mari-Liis Rahumets); 6. osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut.	Laulmine Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislaule. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi. Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult. Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid.	Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamuse esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal. Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline
Pillimäng	Pillimäng	

1. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des, võimalusel rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; 2. seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; 3. kasutab lihtsas pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; rakendab pillimängus digivõimalusi.	Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades pillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Mängitakse Viimsi Koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi. Väikekannel, plokkflööt. Võimalusel mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Klaviatuur. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.	aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo. Kunst. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöös. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Muusikalise kujunduse loomine animatsioonile või videole. Teose, autori ja loomingu määratlus. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest. Liikumismängud. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus. Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik
Omalooming 1. julgeb loomeideedega katsetada; 2. loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline	

ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; 3. loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; 4. kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.	liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse õpitud muusikalist kirjaoskust. Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, ostinato'sid ning muusikapalu, mida esitatakse üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Võimalusel väikekandel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.	murd versus taktimõõt; kiirus ja m/s versus tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmide arvulised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus). Ajalugu. Sündmustele sajandi määramine ja ajatelg; ajalooallikate liigid (suulised, esemelised, kirjalikud ja audiovisuaalsed); muusikaga seotud mäluasutused (näiteks Teatri- ja Muusikamuuseum, Laulupeomuuseum, ERM jt). Eesti kultuurilugu (eesti rahvamuusika, rahvakalender, rahvuslik ärkamine, hümn, laulupeod). Loomeinimeste loominguline vabadus demokraatlikus ja totalitaarses ühiskonnas. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/ huviharidus ja selle väärtustamine. Ühiskonnaõpetus. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus. Suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuri-traditsiooni-deesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine;
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 2. tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; 3. tutvub Euroopa rahvaste muusikaga;	Muusika kuulamine ja muusikalugu Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil. Autorid. Uuritakse valikuliselt (nt eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades teabe leidmiseks erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver).	

- iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust; - teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust; - otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet;	Euroopa rahvaste muusika. Tutvutakse valikuliselt euroopa rahvaste muusikatraditsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla). Eesti kultuuri traditsioon, läbi valitud heliloojate, kirjanike ja kunstnike loomingu näidetel. Kontsert. Kinnistatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Analüüsitakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, antakse kuuldule ja nähtule hinnang ning jagatakse kogemusi kaaslastega. Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamust õpitud oskussõnavara kasutades.	sotsiaalsed suhted; väärtushinnangute ja -hoiakute kujundamine. Autorikaitse. Käsitöö ja kodundus. Eesti ja teiste rahvaste kombes ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus. Märkid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovülesandena pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine. Tehnoloogiaõpetus. Pillide ja nende kaunistuselementide kavandamine. Märkid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Töövahendite korrashoid ja tööohutus. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused.
Muusikaline kirjaoskus - mõistab rütmifiguuride (TI-TIRI, TIRI-TI, TA-I-TI, TAI-RI) ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes. - mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4 ja 4/4 tähendust ning arvestab neid musitseerides. - kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning teab nende seost absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega).	Muusikaline kirjaoskus Korratakse ja kinnistatakse 5. klassis omandatud oskusi ja teadmisi. Rakendatakse lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutatakse laulu õppides relatiivseid astmeid ja absoluutseid helikõrgusi. Noodist lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist ning arvestatakse õpitud noodikirja märkidega. Kinnistatakse õpitud helistikke (C-a, G-e, F-d), seostades neid duur- ja moll-helilaadiga. Selgitatakse õpitavate laulude vormi.	Informaatika. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Esitluste koostamine (tekst ja selle vormindus, pilt, video) üksinda ja rühmatöös. Noodigraafika programmid (näiteks MuseScore, Noteflight). Turvaline rakenduste allalaadimine oma seadmesse (näiteks

4. on tutvunud absoluutsete helikõrguste F–f² tähendusega. 5. mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e tähendust ning kasutab neid musitseerides. 6. mõistab eakohaste oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas.		PerfectPiano). Ajatelje loomine (näiteks https://www.timetoast.com/timelines/dipity-online-timeline). Oma töö jagamine vastavalt koolis kokkulepitud reeglitele. Stuudiumi ja kooli kodulehe kasutamine.
Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: rahvaviisi seade, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, programmeerimine muusika.		
III kooliaste		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1. huvitub muusikast kui kunstiigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana; 2. teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel; 3. osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansamblis); 4. arendab loomeideid muusikalise enes väljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel; 5. tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid; 6. väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel; 7. teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust; 8. tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda; 9. valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega;		

10. teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältsused, rütmifiguurid ja pausid; kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele; 11. mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad kujundada sellest elukestvaharrastuse või elukutse.		
7. klass – õpitulemused	7. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil; võtab osa ühislaulmisest (lastekoor); 2. mõistab relatiivsete helikõrguste (astmed) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides; 3. kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; 4. laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5. Laulab peast kooliastme ühislaulu: „Viimsi Kooli hümn“ (K. Erm), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F.	Laulmine Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolme- ja neljapäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaulu. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.	Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekterimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuskultuur: rahvaluule põhiliigid ja žanrid; tänapäeva folkloor; kirjandust ja muusikat ühendavad kunstivormid (lavakunst, film); arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava

Pacius), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (M.-L. Rahumets); 6. osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut.		seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.
Pillimäng 1. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des, võimalusel rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle, plokkflöödi või kitarri mänguvõtteid; 2. seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; 3. kasutab lihtsas pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; rakendab pillimängus digivõimalusi.	Pillimäng Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse võimalusel akustilise kitarri või ukulele esmased mänguvõtted. Pillimängu kaudu tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste muusika ja filmimuusikaga.	Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; maailmarahvaste tantsud ja tantsustiilid (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); laulu- ja ringmängud; kehahoid (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi; muusikateose sisu, karakteri, improvisatsioon ja spontaansus (liikumine ja kultuur); mäng kehapiiril. Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöös. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, <i>performance</i> 'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine.
Omalooming 1. loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2. katsetab loomeideedega omaloomingus, kasutab lihtsaid meloodiaid rakendades omandatud muusikalist kirjaoskust.	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. • Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.	etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, <i>performance</i> 'i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine. Loodusõpetus. Ained ja materjalid: materjalid, millest instrumente algself tehti, millest on

3. loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; 4. väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid	• Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas. Võimalusel esitatakse omaloomingut kitarril või ukulelel kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmiste ja oskustele. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescape, Noteflight jt	tänapäeval tehtud. Materjalide taaskasutamine, säästev eluviis. Pillide valmistamine erinevatest materjalidest, sealhulgas taaskasutusmaterjalidest. Elus ja eluta loodus: erinevad elus ja eluta looduse helid. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Fred Jüssi „Linnuaabits“, https://www.youtube.com/watch?v=O3gk38oX6JY). Fred Jüssi vaikusest, https://www.youtube.com/watch?v=5s4Ao8Pxjlc. Bioloogia. Hingamine ja hingamiselundid, hääl, hääleorgan, resonaatorid, hääle tekitamine, hääle tervishoid, häälemurre, kastraatlauljad, kuulmine, kuulmisorgan, absoluutne kuulmine. Fred Jüssi loeng kuulmisest: https://youtu.be/tL5q60YvTgk.
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 2. võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise; 3. tutvub Eesti ärkamisaja muusikalooga; 4. võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 5. arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades;	Muusika kuulamine ja muusikalugu Autorid ja interpreedid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretidega, valikuliselt erinevate heliloojatega . Muusikainstrumendid. Tutvutakse kammeransamblite koosseisudega (klaveritrio, keelpillikvartett jt). Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste muusikapärandit. Luuakse seos eesti muusikaga. Rahvuslik ärkamisaeg. Rahvusliku ärkamisaja võtmetegelased, esimene laulupidu ja esimesed eesti heliloojad. Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte	Geograafia. Riigid ja rahvad, nende asukohad ja -alad kaardil, geograafilistest tingimustest tulenevad kultuurilised eripärasused (kaardiõpetus); rahvaste muusika erinevates keskkonnatingimustes (loodusvööndid); Eesti muusika ja kultuur. Matemaatika. Osa leidmine tervikust (vormiõpetus); arvandmete kogumine ja korrastamine; aritmeetilise keskmise leidmine; diagrammi ja graafiku lugemine ja joonistamine; definitsiooni mõiste; hüpoteesi, eelduse, väite ja tõestuse eristamine (probleemülesanded ja arutelud).

võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult; 6. seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 7. järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.	ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara. Helisalvestus. Helisalvestuse ajalugu, salvestuse tehnika jne.	Ajalugu. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpretide elulugude käsitlemisel. Riikide ja rahvaste ajalugu, traditsioonid ja kultuurilugu: Iisraeli ja Juuda riik; muusikainstrumentide päritolu. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordinatsioon. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/huviharidus ja selle väärtustamine. Eneseanalüüs, väärtused, huvid, hovid. Vaimne heaolu ja tervis. Fred Jüssi loeng kuulmisest: https://youtu.be/tL5q60YvTgk. Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus. Käsitöö ja kodundus. Eesti rahvakultuur ja teiste rahvaste kultuuripärand – rahvariided, esemed, mustrid, kultuuritavad. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovtööna pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi
Muusikaline kirjaoskus 1. Kinnistab I ja II kooliastmes omandatud muusikateooriat 2. mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja kaheksandiktaktimõõdu tähendust tulenevalt laulurepertuaarist. 3. kinnistab helistike C–a, G–e, F–d tähendust 4. mõistab muusikalisi oskussõnu vastavalt valitud teemadele.	Muusikaline kirjaoskus Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: • helivältsed, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid süntkoop ja triool • kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; • ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; • rondo ja variatsioonivorm; • muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.	

		detaili (seelik, õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine. Tehnoloogiaõpetus. Loovtööna pillide valmistamine ja kaunistamine. Muusikainstrumentide valmistamisel kasutatavad materjalid ja nende töötlemine, pillide ehitus. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest. Informaatika. Varasemates kooliastmetes omandatud oskuste rakendamine loovtöö tegemisel ja vormistamisel, vormistamisel on vaja järgida kooli poolt koostatud nõudeid. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Tehisintellekt. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Noodigraafika ja helitöötlusprogrammid.
Mõisted: Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: rondo, variatsioon, süntkoop, triool, akustiline kitarr, ukulele, akord, arranžeerimine, duo, improvisatsioon, kordeballett, libreto, aaria, retsitatiiv, ansambel, interpreet, kammermuusika, fonograaf, grammofon, magnetofon, elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika.		

8. klass – õpitulemused	8. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil; võtab osa ühislaulmisest (lastekoor); 2. mõistab relatiivsete helikõrguste (astmed) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides; 3. kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; 4. laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5. Laulab peast kooliastme ühislaule: „Viimsi Kooli hümn“ (K. Erm), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (M.-L. Rahumets); 6. osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut.	Laulmine Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaule. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saattega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.	Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekterimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuskultuur: rahvaluule põhiliigid ja žanrid; tänapäeva folkloor; kirjandust ja muusikat ühendavad kunstivormid (lavakunst, film); arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Pillimäng 1. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des, võimalusel rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle, plokkflöödi või kitarri mänguvõtteid; 2. seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; 3. kasutab lihtsas pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; rakendab pillimängus digivõimalusi.	Pillimäng Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse võimalusel akustilise kitarri või ukulele esmased mänguvõtted. Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste muusikaga läbi pillimängu. Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu.	Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; maailmarahvaste tantsud ja tantsustiilid (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); laulu- ja ringmängud; kehahoid (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi; muusikateose sisu, karakteri, improvisatsioon ja spontaansus (liikumine ja kultuur); mäng kehapiiril. Kunst. Teose, autori ja loomingu määramine. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöös. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, <i>performance</i>’i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine. Loodusõpetus. Ained ja materjalid: materjalid, millest instrumente on tehtud. Materjalide taaskasutamine, säästev eluviis. Elus ja eluta loodus: erinevad elus ja eluta looduse helid. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Fred Jüssi „Linnuaabits“, https://www.youtube.com/watch?v=O3gk38oX6JY.
Omalooming 1. loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2. katsetab loomeideedega omaloomingus, kasutab lihtsaid meloodiaid rakendades omandatud muusikalist kirjaoskust. 3. loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; 4. väljendab muusika karakterit ja meeoleolu ning enda loominguilisi ideid	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. • Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandlil, plokkflöödil, kitarril või ukulelil esitatakse	

	võimalusel omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescor, Noteflight jt.	Fred Jüssi vaikusest, https://www.youtube.com/watch?v=5s4Ao8Pxjlc. Füüsika. Isaac Newton – valguse murdumine ja helikõrgused. Muusikatööstus - valgus ja valgustehnika, helivõimendus. Geograafia. Riigid ja rahvad, nende asukohad ja -alad kaardil, geograafilistest tingimustest tulenevad kultuurilised eripärasused (kaardiõpetus); rahvaste muusika erinevates keskkonnatingimustes (loodusvööndid); Eesti muusika ja kultuur (Eesti ja Euroopa rahvastik); majanduse ja kultuuri vastastikune mõju (sissejuhatuse majandusse); teatrid ja kontserdisaalid Eestis (teenindus). Keemia. Hingamine ja hingamiselsundid (hapnik ja vesinik. Hapniku roll eluslooduses); muusikainstrumentid (tuntumaid metalle. Tähtsamad metallid ja nende sulamid igapäevaelus). Matemaatika. Pythagoras (objektide kiirus vs värv). Osa leidmine tervikust (vormiõpetus); arvandmete kogumine ja korrastamine; aritmeetilise keskmise leidmine; diagrammi ja graafiku lugemine ja joonistamine; definitsiooni mõiste; hüpoteesi, eelduse, väite ja tõestuse eristamine (probleemülesanded ja arutelud).
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades 2. eristab klahvpille ja pillikoosseise ning elektroonilisi pille; 3. on tutvunud eesti ning maailma rock- ja popmuusika pärandiga; 4. võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 5. arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult;	Muusika kuulamine ja muusikalugu Autorid ja artistid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). Heli ja selle omadused. Elektrofonid. Arvutimuusika. Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente. Tutvutakse arvutimuusika arengulooga ja selle loomise võimalustega. Muusikatööstus. Tutvutakse muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis). Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ja õpitakse valikuliselt tundma ja eristama Hiina, Põhja-Ameerika, India, Jaapani, Türgi, Indoneesia ja Austraalia rahvaste muusikat.	

6. seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 7. järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades.	Muusikateater. Eesti ooper ja ballett. Tutvutakse ooperi ja balleti kujunemise looga. Kontsert. Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.	Ajalugu. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpretide elulugude käsitlemisel. Riikide ja rahvaste ajalugu, traditsioonid ja kultuurilugu: Vana-India ja Vana-Hiina; Jaapan, Türgi, Indoneesia, Austraalia, Põhja-Ameerika; suured maadeavastused (Euroopa mõju vallutatud aladel ja vastupidi); reformatsioon. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/huviharidus ja selle väärtustamine. Eneseanalüüs, väärtused, huvid, hovid. Vaimne heaolu ja tervis. Fred Jüssi loeng kuulmisest: https://youtu.be/tL5q60YvTgk
Muusikaline kirjaoskus 1. Kinnistab I ja II kooliastmes omandatud muusikateooriat 2. mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja kaheksandiktaktimõõdu tähendust tulenevalt laulurepertuaarist. 3. kinnistab helistike C–a, G–e, F–d tähendust ja tutvub repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistike ja bassivõtmega 4. mõistab muusikalisi oskussõnu vastavalt valitud teemadele. 5. saab aru iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamise ja väärtushinnangute kujundamise vajalikkusest. 6. huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus.	Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: • helivältsed, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid süntkoop ja triool; • kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; • ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; • bassivõti repertuaarist tulenevalt; • muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.	Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus. Käsitöö ja kodundus. Eesti rahvakultuur ja teiste rahvaste kultuuripärand – rahvariided, esemed, mustrid, kultuuritavad. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovtööna pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi

		detaili (seelik, õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest. Informaatika. Varasemates kooliastmetes omandatud oskuste rakendamine loovtöö tegemisel ja vormistamisel, vormistamisel on vaja järgida kooli poolt koostatud nõudeid. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Tehisintellekt. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Noodigraafika ja helitöötlusprogrammid.
Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: intervall, akord, bassivõti, pentatoonika, heli, kaja, akustika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mänedžer, autoriõigus, helirežissöör, fonogramm, arranžeerija, intrerpreet, sünesteesia, resonaator, tintinnabuli.		

9. klass – õpitulemused	9. klass – õppesisu	Lõiming
Laulmine 1. laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil; võtab osa ühislaulmisest (lastekoor); 2. mõistab relatiivsete helikõrguste (astmed) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides; 3. kasutab teadlikult muusikalisi teadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes; 4. laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5. Laulab peast kooliastme ühislaule: „Viimsi Kooli hümn“ (K. Erm), „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius), „Viimsi kooli sünnipäevalaul“ (M.-L. Rahumets); 6. osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut.	Laulmine Repertuaar: Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Laulab peast kooliastme ühislaule. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.	Lõiming teiste õppeainetega: Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekterimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine. Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuskultuur. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid; tänapäeva folkloor; kirjandust ja muusikat ühendavad kunstivormid (lavakunst, film); arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Pillimäng 1. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des, võimalusel rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle, plokkflöödi või kitarri mänguvõtteid; 2. seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; 3. kasutab lihtsas pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi; rakendab pillimängus digivõimalusi.	Pillimäng Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse võimalusel akustilise kitarri või ukulele akordmänguvõtteid. Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika ning džässmuusika vastu. Võimalusel leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Tutvutakse maailma rahvaste muusikaga pillimängu kaudu.	Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; maailmarahvaste tantsud ja tantsustiilid (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); laulu- ja ringmängud; kehahoid (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi; muusikateose sisu, karakteri, improvisatsioon ja spontaansus (liikumine ja kultuur); mäng kehapiiril. Loodusõpetus. Ained ja materjalid: materjalid, millest instrumente algselt tehti, millest on tänapäeval tehtud. Materjalide taaskasutamine, säästev eluviis. Elus ja eluta loodus: erinevad elus ja eluta looduse helid. Fred Jüssi „Linnuaabits“, https://www.youtube.com/watch?v=O3gk38oX6JY). Fred Jüssi vaikusest, https://www.youtube.com/watch?v=5s4Ao8Pxjlc. Bioloogia. Hingamine ja hingamiseliinid, hääli, hääleorgan, resonatorid, hääle tekitamine, hääle tervishoid, häälemurre, kastaatlauljad, kuulmine, kuulmisorgan, absoluutne kuulmine. Ülevaade inimese elundkonnadest, elunditest. Hingamine. Infovahetus väliskeskkonnaga; pärilikkus autorite ja interpretide näitel; Fred Jüssi loeng kuulmisest: https://youtu.be/tL5q60YvTgk. Füüsika. Akustika: heliallikas, võnkumine ja helilaine võngete sagedus, helilaine, helikõrgus, absoluutne kuulmine, heli omadused, heli
Omalooming 1. loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 2. katsetab loomeideedega omaloomingus, kasutab lihtsaid meloodiaid rakendades omandatud muusikalist kirjaoskust. 3. loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne; 4. väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loominguilisi ideid	Omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Võimalusel esitatakse väikekandlil,	

	plokkflöödil, kitaril või ukulelil omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.	omaduste mõõtühikud, kaja, müra (võnkumine ja laine). Geograafia. Riigid ja rahvad, nende asukohad ja -alad kaardil, geograafilistest tingimustest tulenevad kultuurilised eripärasused (kaardiõpetus); rahvaste muusika erinevates keskkonnatingimustes (loodusvööndid); Eesti muusika ja kultuur (Eesti ja Euroopa rahvastik); majanduse ja kultuuri vastastikune mõju; teatrid ja kontserdisaalid Eestis. Keemia. Hingamine ja hingamiseliinid (hapnik ja vesinik. Hapniku roll eluslooduses); muusikainstrumentid (tuntumaid metalle. Tähtsamad metallid ja nende sulamid igapäevaelus). Matemaatika. Osa leidmine tervikust (vormiõpetus); arvandmete kogumine ja korrastamine; aritmeetilise keskmise leidmine; diagrammi ja graafiku lugemine ja joonistamine; definitsiooni mõiste; hüpoteesi, eelduse, väite ja tõestuse eristamine (probleemülesanded ja arutelud). Ajalugu. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpretide elulugude käsitlemisel. Riikide ja rahvaste ajalugu, traditsioonid ja kultuurilugu: Prantsusmaa, Itaalia, Aafrika ja juudi kultuur. USA ja orjapidamine (džassi ajalugu); industriaalühiskonna areng, tööstuslik pööre
Muusika kuulamine ja muusikalugu 1. kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades 2. võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskosseise, hääleliike, 3. eristab pillikosseise; teab nimetada tuntud heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi ja muusikateatri eri liike; 4. Tutvub eesti pärimusmuusika tänapäevaste tõlgendustega; 5. võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; 6. arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste	Muusika kuulamine ja muusikalugu Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretide ja artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). Orkester. Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestritega. Hääl. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiseliinid, häälekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike. Maailma rahvaste muusika: Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat. Muusikateater: ooper, operett, muusikal, ballett. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis.	

arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult; 7. seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; 8. järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades.	Džässmuusika. Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma ning iseloomustama džässmuusika põhijooni ja stiile. Filmimuusika. Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse (lauldakse) olulisemate maailma ja eesti filmimuusikaheliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldu. Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.	(muusika salvestamise ja taasesitamise võimalus); popmuusika ajalugu. Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordinatsioon. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/huviharidus ja selle väärtustamine. Eneseanalüüs, väärtused, huvid, hovid. Vaimne heaolu ja tervis. Fred Jüssi loeng kuulmisest: https://youtu.be/tL5q60YvTgk. Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus. Käsitöö ja kodundus. Eesti rahvakultuur ja teiste rahvaste kultuuripärand – rahvariided, esemed, mustrid, kultuuritavad. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. Märkid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed
Muusikaline kirjaoskus 1. Kinnistab I ja II kooliastmes omandatud muusikateooriat 2. mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja kaheksandiktaktimõõdu tähendust tulenevalt laulurepertuaarist. 3. kinnistab helistike C–a, G–e, F–d tähendust ja tutvub repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistike ja bassivõtmega 4. mõistab muusikalisi oskussõnu vastavalt valitud teemadele. 5. saab aru iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamise ja väärtushinnangute kujundamise vajalikkusest.	Muusikaline kirjaoskus Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud I muusikateooriat. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: • helivältsed, rütmifiguurid ja pausid • kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; • ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; • muusikalised oskussõnad vastavalt teemadele.	

6. huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus.		pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest. Informaatika. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Tehisintellekt. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Noodigraafika ja helitöötlusprogrammid.
Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: džässorkester, improvisatsioon, bluus, gospel, spirituaal, ragtime, sving, filmimuusika, soundtrack.		